

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2010

Μάθημα: Αρχαία Ελληνικά

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: 27 Μαΐου 2010 7.30 - 10.00

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4) ΣΕΛΙΔΕΣ

Η **πρώτη σελίδα** του τετραδίου απαντήσεων να χρησιμοποιηθεί για την άσκηση της ορθογραφίας.

I. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

A. Διδαγμένα κείμενα για μετάφραση

(μονάδες 30)

(α) Ἄτε δὴ οὖν οὐ πάνυ τι σοφὸς ὢν ὁ Ἐπιμηθεὺς ἔλαθεν αὐτὸν καταναλώσας τὰς δυνάμεις· λοιπὸν δὴ ἀκόσμητον ἔτι αὐτῷ ἦν τὸ ἀνθρώπων γένος, καὶ ἠπόρει ὃ τι χρήσαιτο· ἀποροῦντι δὲ αὐτῷ ἔρχεται Προμηθεὺς ἐπισκεψόμενος τὴν νομὴν, καὶ ὀρᾷ τὰ μὲν ἄλλα ζῶα ἐμμελῶς πάντων ἔχοντα, τὸν δὲ ἄνθρωπον γυμνὸν τε καὶ ἀνυπόδητον καὶ ἄστρωτον καὶ ἄοπλον· ἤδη δὲ καὶ ἡ εἰμαρμένη ἡμέρα παρῆν, ἐν ἧ ἔδει καὶ ἄνθρωπον ἐξιέναι ἐκ γῆς εἰς φῶς. ἀπορία οὖν ἐχόμενος ὁ Προμηθεὺς, ἦντινα σωτηρίαν τῷ ἀνθρώπῳ εὕροι, κλέπτει Ἥφαιστου καὶ Ἀθηναῖς τὴν ἔντεχνον σοφίαν σὺν πυρὶ - ἀμήχανον γὰρ ἦν ἄνευ πυρὸς αὐτὴν κτητὴν τῷ ἢ χρησίμην γενέσθαι - καὶ οὕτω δὴ δωρεῖται ἀνθρώπῳ.

Πλάτωνος *Πρωταγόρας* ΙΑ

(β) Φιλοκαλοῦμέν τε γὰρ μετ' εὐτελείας καὶ φιλοσοφοῦμεν ἄνευ μαλακίας· πλοῦτῳ τε ἔργου μᾶλλον καιρῷ ἢ λόγου κόμπῳ χρώμεθα, καὶ τὸ πένεσθαι οὐχ ὁμολογεῖν τι ἀίσχρὸν, ἀλλὰ μὴ διαφεύγειν ἔργῳ αἴσχιον. ἔνι τε τοῖς αὐτοῖς οἰκείων ἅμα καὶ πολιτικῶν ἐπιμέλεια, καὶ ἑτέροις ἕτερα πρὸς ἔργα τετραμμένοις τὰ πολιτικὰ μὴ ἐνδεῶς γινῶναι· μόνοι γὰρ τὸν τε μηδὲν τῶνδε μετέχοντα οὐκ ἀπράγμονα, ἀλλ' ἀχρεῖον νομίζομεν, καὶ οἱ αὐτοὶ ἦτοι κρίνομεν γε ἢ ἐνθυμούμεθα ὀρθῶς τὰ πράγματα, οὐ τοὺς λόγους τοῖς ἔργοις βλάβην ἠγούμενοι, ἀλλὰ μὴ προδιδαχθῆναι μᾶλλον λόγῳ πρότερον ἢ ἐπὶ ᾧ δεῖ ἔργῳ ἐλθεῖν.

Θουκυδίδου *Ἱστορίαι* Β' 40

B. Αδίδακτο κείμενο για μετάφραση (μονάδες 25)

Καὶ ὁ Σιμωνίδης εἶπεν Ἄλλ' ἐν τοῖσδε, ἔφη, διαφέρει (ὁ τυραννικός βίος τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου)· πολλαπλάσια μὲν δι' ἐκάστου τούτων εὐφραίνεται, πολὺ δὲ μείω τὰ λυπηρὰ ἔχει. καὶ ὁ Ἰέρων εἶπεν Οὐχ οὕτως ἔχει, ὃ Σιμωνίδη, ταῦτα, ἀλλ' εὖ ἴσθ' ὅτι μείω πολὺ εὐφραίνονται οἱ τύραννοι τῶν μετρίως διαγόντων ἰδιωτῶν, πολὺ δὲ πλείω καὶ μείζω λυποῦνται. Ἄπιστα λέγεις, ἔφη ὁ Σιμωνίδης. εἰ γὰρ οὕτως ταῦτ' εἶχε, πῶς ἂν πολλοὶ μὲν ἐπεθύμουν τυραννεῖν, καὶ ταῦτα τῶν δοκούντων ἰκανωτάτων ἀνδρῶν εἶναι; πῶς δὲ πάντες ἐζήλουν ἂν τοὺς τυράννους; Ὅτι ναὶ μὰ τὸν Δί', ἔφη ὁ Ἰέρων, ἄπειροι ὄντες ἀμφοτέρων τῶν ἔργων σκοποῦνται περὶ αὐτοῦ. ἐγὼ δὲ πειράσομαί σε διδάσκειν ὅτι ἀληθῆ λέγω, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς ὀψεως.

Ξενοφώντος *Ἰέρων* I 8-10

ἄπιστα = ἀπίστευτα
καὶ ταῦτα = καὶ κυρίως, καὶ μάλιστα

Γ. Αδίδακτο κείμενο για ορθογραφία (μονάδες 10)

Ἰσοκράτους *Πανηγυρικός* 82

Δ. Παρατηρήσεις στο αδίδακτο κείμενο (μονάδες 20)

1. α. *εἶπεν* :
Να γράψετε τον πιο πάνω τύπο του ρήματος στο β' πρόσωπο ενικού της οριστικής παρατατικού και παρακειμένου στην ίδια φωνή.
(μονάδα 1)
- β. *διαφέρει* :
Να γράψετε τον αντίστοιχο τύπο της οριστικής μέλλοντα και αορίστου β' στην ίδια φωνή.
(μονάδα 1)
- γ. *εὐφραίνεται* :
Να γράψετε τον πιο πάνω τύπο του ρήματος στο γ' πρόσωπο πληθυντικού της υποτακτικής και ευκτικής στον ίδιο χρόνο και στην ίδια φωνή.
(μονάδες 1)

- δ. *διαγόντων* :
 Να γράψετε τα απαρέμφατα ενεστώτα και αορίστου β' του πιο πάνω τύπου του ρήματος στην ίδια φωνή.
 (μονάδα 1)
- ε. *ἀρξάμενος* :
 Να γράψετε τον πιο πάνω τύπο του ρήματος στο α' πρόσωπο ενικού της οριστικής ενεστώτα και αορίστου στην ίδια φωνή.
 (μονάδα 1)
2. α. *εὖ, πολλοί* :
 Να γράψετε τα παραθετικά των πιο πάνω τύπων (μονολεκτικούς τύπους). Στην περίπτωση του επιθέτου να διατηρήσετε αμετάβλητα τον αριθμό, την πτώση και το γένος.
 (μονάδες 2)
- β. *τοῖσδε, ἔφη, ταῦτα, ἴσθ' (ἴσθι), διαγόντων ἰδιωτῶν, λυποῦνται, πάντες* :
 Να μεταφέρετε τους πιο πάνω κλιτούς τύπους στον αντίθετο αριθμό.
 (μονάδες 4)
3. α. *τούτων, ταῦτα, μετρίως, περὶ αὐτοῦ, διδάσκειν, ἀρξάμενος* :
 Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους πιο πάνω τύπους (είναι υπογραμμισμένοι στο αδίδακτο κείμενο).
 (μονάδες 3)
- β. *ὅτι ἀληθῆ λέγω* :
 Να αναγνωρίσετε το είδος της πιο πάνω πρότασης και τη συντακτική της θέση στο κείμενο.
 (μονάδες 2)
4. *εἰ γὰρ οὕτως ταῦτ' εἶχε, πῶς ἂν πολλοὶ μὲν ἐπεθύμουν τυραννεῖν ...*
 Να αναγνωρίσετε τον υποθετικό λόγο (υπόθεση, απόδοση, εκφορά και σημασία) και να τον μετατρέψετε έτσι, ώστε να δηλώνει την απλή σκέψη του λέγοντος.
 (μονάδες 4)
- Ε. Μεταφορά νεοελληνικού κειμένου στα αρχαία ελληνικά: (μονάδες 5)**
- Κάποιος από τους στρατηγούς είπε: «Ἄνδρες στρατιώτες, βλέπω ὅτι εσεῖς εἰστε πολὺ δυνατοὶ και στην ψυχὴ και στο σῶμα και νομίζω ὅτι δεν πρέπει να παραδώσετε τα ὄπλα στους εχθροὺς. Γι' αὐτὸ η πόλη θα σας τιμήσει.»

II. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

(μονάδες 10)

1. Όταν λοιπόν μπήκαμε μέσα, χασομερήσαμε ακόμη λίγο, τα είδαμε όλα με προσοχή και ύστερα προχωρήσαμε προς τον Πρωταγόρα και του είπα εγώ - Ήλθαμε σε σένα, Πρωταγόρα, εγώ και τούτος εδώ ο Ιπποκράτης. - Θέλετε, είπε, να μιλήσετε μαζί μου κατά μόνας ή μπροστά σε όλους τους άλλους; - Για μας, είπα εγώ, είναι το ίδιο εντελώς - άκουσε γιατί ήλθαμε, και κανόνισε μόνος σου. - Ποιο είναι λοιπόν, είπε, το ζήτημα που σας έφερε; - Ο Ιπποκράτης εδώ είναι ντόπιος, γιος του Απολλόδωρου, από μεγάλο και πλούσιο σπίτι, κι έχει τη γνώμη πως τα φυσικά του προσόντα τον κάνουν ισόπαλο με τους νέους της ηλικίας του. Επιθυμία του είναι, νομίζω, να ακουστεί το όνομά του στην πόλη και πιστεύει ότι αυτό σίγουρα θα το επιτύχει, αν συναναστραφεί εσένα γι' αυτό λοιπόν κοίταξε εσύ τώρα, αν νομίζεις ότι πρέπει μόνος σου να κουβεντιάσεις με μόνους εμάς γι' αυτά ή μπροστά στους άλλους. - Σωστά, είπε, Σωκράτη, νοιάζεσαι για μένα [...]
- Και ομολογώ ότι είμαι σοφιστής και μορφώνω ανθρώπους και φαντάζομαι ότι η προφύλαξη τούτη είναι καλύτερη από κείνη: να ομολογείς μάλλον παρά να αρνιέσαι. Έχω εφαρμόσει και άλλες προφυλάξεις εκτός απ' αυτήν, ώστε, ας με συγχωρέσει ο θεός, τίποτε δεν έπαθα επειδή ομολογώ ότι είμαι σοφιστής. Και όμως πάνε πολλά χρόνια που είμαι στην τέχνη είναι δα και όλα μου τα χρόνια πολλά δεν είναι κανείς από σας που δε θα μπορούσα με την ηλικία μου να ήμουν πατέρας του. Ωστε μου είναι παρά πολύ ευχάριστο, αν βέβαια το θέλετε, να μιλήσετε γι' αυτά που ήρθατε μπροστά σε όλους όσοι βρίσκονται εδώ. Τότε εγώ υποπεύθηκα αλήθεια ότι ήθελε να επιδειχτεί και στον Πρόδικο και τον Ιππία και να περηφανευτεί που ήρθαμε εραστές της σοφίας του.

Πλάτωνος Πρωταγόρας Η'

Στη συνάντηση Σωκράτη – Πρωταγόρα:

- α) Πού στοχεύει ο Σωκράτης προκαλώντας τον Πρωταγόρα σε δημόσια συζήτηση στην παρουσία και άλλων σοφιστών;
β) Γιατί ο Πρωταγόρας αποδέχεται την πρόκληση αυτή;

(μονάδες 4)

2. Στο δεύτερο διδαγμένο για μετάφραση κείμενο Ι.Α.(β) στη σελίδα 1 να εντοπίσετε και να επεξηγήσετε σε 10 περίπου γραμμές **τρία** αντινομικά στοιχεία, τα οποία ο Αθηναίος πολίτης συνδυάζει με αρμονικό τρόπο.

(μονάδες 6)

-ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ-